

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks
veertiende
nr. 2

tijdschrift
jaargang
juni 1995

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks tijdschrift
veertiende jaargang
nr. 2 juni 1995

ISSN 0777 - 8821

<i>Inhoud</i>

Editoriaal	2
Hoe het Edelweiss beroemd werd	3-5
Memmekens & Co	6-15
Ode aan de Engelwortel	16-20
Diascia, één uit de duizend	21-23
Agenda 1995	24-25
Frascati 1995. Een verslag	26-29
Lentebeurt. Een visuele getuigenis	30
Lentepaddestoelentoonstellingsverslag	31-32
Uitstap naar Kalmthout	33
Ikebana Ohara in de Plantentuin	34
Toveren met kruiden	35-39
Impressies uit Lovaniaanse gewesten	40-41
Boekennieuws	42
Doe het met Salie	43
Gentse Feesten	44
Nieuws uit de Plantentuin	45-46
Lezersforum	47
Colofon	48

Waarde lezers,

Naar het einde van april en in de eerste helft van de maand mei (wanneer dit nummer wordt klaargestoomd door uw redakteur, die ook liever buiten in de zon zou willen zitten of wandelen...), dus nu vertoont onze Plantentuin zich van haar mooiste zijde. Alles barst open, komt in bloei, de bezoekers en genietters komen talrijk binnen en maken dankbaar gebruik van gras en banken, bloemen en planten : bedankt, broeder zon !

Dagelijks stellen we vast (tot onze grote verbazing) dat nog altijd tal van Gentenaars deze Plantentuin niet kennen, en tot hún grote verbazing horen ze dat deze botanische schatkamer zo ongeveer het hele jaar door en (nog altijd !) gratis toegankelijk is !

Vandaar, beste Vrienden, maak onze Plantentuin verder bekend bij uw familie, vrienden en kennissen. Breng ze eens mee op onze gratis rondleidingen (elke eerste zondag van de maand, om 10u), of tijdens de komende Gentse Feesten kan u met uw gasten even op adem komen in het groen en de bloei (programma p. 44).

Het bestuur van de Plantentuin en een aantal leden van de bij de Plantentuin betrokken verenigingen zijn intussen gestart met de konkrete voorbereiding van een **viering**. Verspreid over 1996 en 1997 zullen naar aanleiding van het 200-jarig bestaan van deze Plantentuin een aantal activiteiten worden ingericht, waarover later zal worden bericht.

Alvast een eerste mededeling. Er zal een gedenkboek worden uitgegeven, met een historische schets van het ontstaan en de uitbouw van de Plantentuin, een fotoreportage van de 4 seizoenen en het leven in deze tuin, een bespreking van de voor het publiek toegankelijke delen, en zo meer...

Tenslotte, een oproep aan de schrijvers en de nog-niet-ontdekte talenten onder onze leden : mijn reservemap met artikels begint gevaarlijk dun te worden, daarom : stuur uw creaties, dun of dik, onverwijd naar mij op (adres : zie achteraan in dit nummer).

Beste groeten van uw redakteur,

Hoe het Edelweiss beroemd werd

Peter DEWULF
Azaleastraat 63, 9920 Lovendegem

Wie ooit het Edelweiss op zijn natuurlijke standplaats hoog in de bergen heeft gezien, zal de aanblik van de witviltige, onregelmatige ster niet licht vergeten. Het centrum van de ster wordt gevormd door 5 tot 8 kleine, bolvormige, dicht bij elkaar staande hoofdjes, omringd door vliezige, donker gerande schutblaadjes. Samen bestaan de hoofdjes uit talrijke, kleine, onopvallende vrouwelijke en tweeslachtige bloempjes, elk afzonderlijk ten hoogste 3 millimeter groot. Een 5 tot 15 witviltige schutbladeren omgeven hen en vormen zo de Edelweiss-ster.

Met veel fantasie kan men in deze typische bloeiwijze (de cluster van hoofdjes) de poot van een katachtige zien.

Plinius, wiens *Naturalis historica* de basis vormde van het natuurwetenschappelijke denken in de Middeleeuwen, gebruikte in dit verband de naam *Leontopodium* (van het Grieks *leon* : leeuw, en *podion* : voet), maar de plant, door Plinius zo genoemd, was niet onze Edelweiss. Vermoedelijk was het Edelweiss hem zelfs helemaal niet bekend.

Het was P.A. Mattioli (1500-1577), een Italiaanse arts, botanicus en auteur van een beroemd kruidenboek, die de naam *Leontopodium* voor het eerst voor het Edelweiss gebruikte. In zijn kruidenboek beschrijft hij als eerste het Edelweiss en hij zorgt ook voor de eerste afbeelding.

Maar het gewone volk kende voorzeker geen plant met de naam *Leontopodium*. Zelfs een geleerde Zwitserse tijdgenoot van Mattioli, Benedikt Marti uit Bern, noemde het Edelweiss Wollblume. In zijn tijd, de 16e eeuw, was het Edelweiss wel niet onbekend, maar zijn biotoop, de hoge bergen, gold over het algemeen als een oord van verschrikking, dat men het liefst meed.

Slechts dappere jagers op gemzen en de eerste stoutmoedige alpenbotanici waagden zich op deze beruchte hoogten.

Toen de Zwitserse natuurvorser Conrad Gesner in 1555 met enkele vrienden een botanische bergtocht op de 2132 m hoge Pilatus plande, moest hij daarvoor een officiële toelating van de burgemeester van Luzern verkrijgen.

Bij het volk was het Edelweiss daarom, zoals ook de andere op grote hoogten groeiende planten, toen nauwelijks bekend. Toch deden allerlei volksnamen zoals Katzenpfötchen, Strohlume en Jägerblume de ronde.

Pas later dook de naam Edelweiss onder de volksnamen op. In 1785 citeert Moll de naam in zijn *Naturhistorische Briefe* uit het Tirolse Zillertal. In 1833 wordt de naam Edelweiss voor het Latijnse *Leontopodium* in het Duits geïntroduceerd, en in 1870 in het Frans.

Zo kreeg het Edelweiss zijn voor ons nu vertrouwde naam, maar de plant zelf was nog steeds niet overal bekend, noch zo begeerd als ze nu is. Daarvoor waren de ontsluiting van de bergen, de ontwikkeling van de bergsport en enkele handige zakenlui nodig. Dan ging alles snel.

Reeds rond de eeuwwisseling was het uit Azië stammende, van de Pyreneeën tot in de Himalaja verspreide Edelweiss tot symbool van de Alpen geworden.

Weldra werd het hartstochtelijk begeerd, geplukt, geperst, in medaillons gevat en op hoeden gestoken, en sentimentele, verzonnen maar ook waar gebeurde verhalen werden geschreven en gedrukt. Het hoofdthema van deze verhalen is de bezitsdrang als zwakke, menselijke karaktertrek.

In 1910 kon men de volgende advertentie in een Allgäuer krant lezen :

"Edelweiss, en gros, en detail, schön gepresst, 20 Stück 1 Mark, 100 Stück 3 Mark, 1000 Stück 12 Mark, 5000 Stück 35 Mark, 10 000 Stück 60 Mark incl. Porto".

Prachtige vindplaatsen werden zo radikaal geplunderd, dat geen enkele plant overleefde.

De steeds moeilijker te bereiken witwollige bloesemster werd steeds meer bergbeklimmers tot bloem des doods.

Waar het de bergwacht door ononderbroken inzet tijdens de bloeiperiode gelukte de bescherming af te dwingen, herstelde het bestand zich verbazingwekkend snel... om bij de volgende gelegenheid weer gedecimeerd te worden.

Nog in 1946 en 1947 werden door de bergwacht in Noord-Tirol 6400 Edelweiss-sterren in beslag genomen.

En nog steeds worden ze hier of daar in toeristische winkeltjes te koop aangeboden.

Gelukkig kan het Edelweiss relatief gemakkelijk uit vrucht worden opgekweekt.

Sommigen ervaren het dan ook als een complete ontluistering, wanneer ze ontdekken dat de soort bij ons in vele tuincentra voor een prikje te koop is.

In de bergen is de bloemkleur echter veel mooier dan bij ons. In ons lage landje zijn de bloemen grijsachtig en niet zilverwit.

Toch loont het de moeite dit unieke plantje in je rotstuin(tje) te laten opgroeien. Het stelt nauwelijks eisen, enkel een zonnige standplaats.

Ook in de momenteel schitterende rotspartij van de Plantentuin heeft het Edelweiss een leuk plekje gevonden.

Ga maar eens kijken !

Bronnen

Danesch E. & O. (1984). Enzian und Edelweiss.
AT Verlag , Aarau - Stuttgart.

Marzell H. (1937-1980). Wörterbuch der deutschen Pflanzen-
namen .
Stuttgart - Wiesbaden.

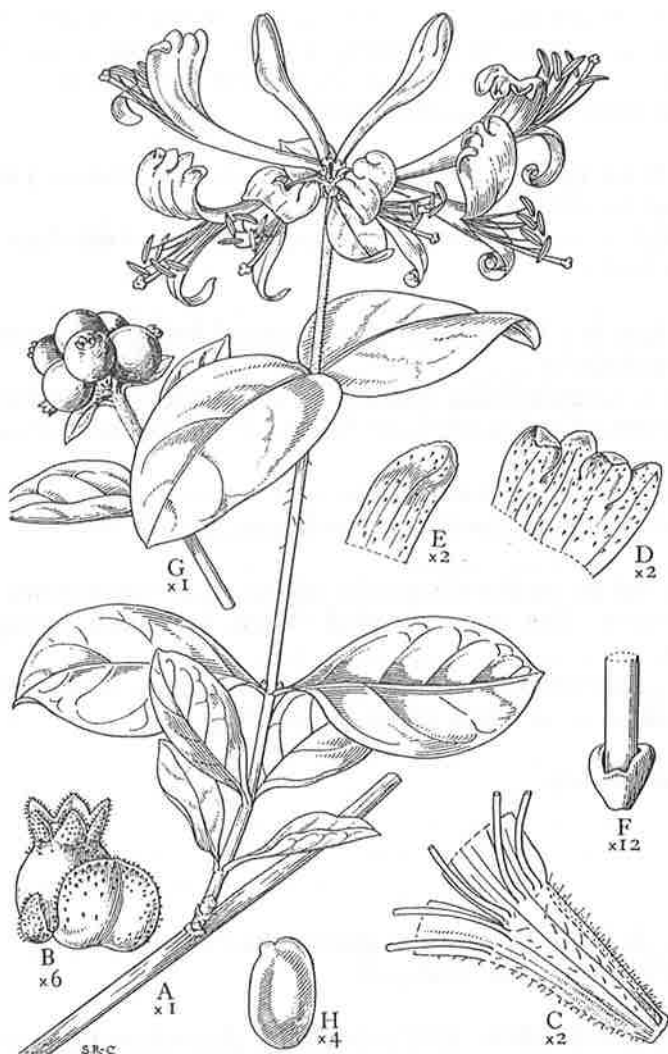

Fig. 1. Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*).
 A : habitus. B : kelk met schutblaadjes. C : opengelegde kroonbuis. D : kroon, top van bovenlip. E : kroon, top van onderlip. F : stijlbasis met nectarschijf. G : vruchtjes. H : zaad. (Ross-Craig, 1979, Drawings of British Plants).

Bernard SYMOENS
Van Hammelaan 34, 8210 Loppem

Het zou de titel van een onvergetelijke en onverwoestbare televisieserie kunnen zijn, maar dat is het dus niet. Wat het wél is, krijgen we te horen van *Den Verstandigen Hovenier* in een beduimelde en vergeelde aflevering uit de 17de eeuw :

" Memmekens :

Dit en is wel geen kruidt noch geen boom / maer werdt onder de struycken gesorteert / hy spruyt in de Lenten / en draeght lange bloem en hoops wijze by een / soet van reuck / waer van eyndelijck roode besien komen als een druyven troskens / die zijn verwarment ende doorsnijdent. Men plant Memmekens by de Hagen en Prieelen. "

Met deze hoogst verhelderende uitleg weten we tenminste dat het iets te maken heeft met planten, en de laatste aanduiding laat zelfs vermoeden dat deze Memmekens klimplanten zouden zijn.

Bevestiging hiervan krijgen we van Rembert Dodoens in zijn Cruydtboek. Hij spreekt echter over *Memmekenscruyt* en meer bepaald over *Gheytenbladt / Memmekenscruyt* en *Italiaensch Memmekenscruyt*.

Via Dodoens' *Stirpium historiae Pemptades* van 1616 komen we te weten dat het eerste Memmekenscruyt *Caprifolium germanicum* is, en het tweede *Caprifolium italicum*.

De uiteindelijke opheldering van deze Memmekenszaak gebeurt dank zij het opdiepen van *Archéologie végétale des 'Simples'* van Heursel-De Meester uit 1912. Daarin vernemen we dat die *Caprifolium germanicum* eigenlijk *Lonicera periclymenum* is, en die *Caprifolium italicum* in feite *Lonicera caprifolium* zou moeten zijn.

U zal wellicht van mening zijn dat dit een hele omweg is om te zeggen dat dit artikeltje over Kamperfoelie handelt.

Toegegeven, maar anderzijds kan een omwegje soms onverwachte resultaten opleveren.

En als dat omwegje bijvoorbeeld via de Plantentuin loopt, kan de tocht bovendien vol aangename verrassingen zitten. Zeker als de kamperfoelies in bloei staan. Want hoewel het geslacht *Lonicera* niet erg opvalt door een spektakulaire bloei of een schitterende bladverkleuring loont het toch de moeite om in lente en vroege zomer de soorten die in de Plantentuin verspreid staan een bezoekje te brengen. Mits een kleine inspanning kan men in het buitengedeelte zeker een vijftiental soorten ontdekken. Als ze in volle bloei staan kan men zich voor sommige soorten trouwens laten leiden door diep ademen langs de neus.

Dit geldt in de eerste plaats net voor de Memmekens uit de inleiding. De inheemse soort Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) is immers een van de sterkst geurende planten uit onze flora. En ook de elders in Europa op vele plaatsen inheemse en/of verwilderde *Lonicera caprifolium* heeft die aangename eigenschap. Beide soorten zijn echte lianen die zich door laag kreupelhout slingeren. De in kransen gegroepeerde wit-gele bloemen verspreiden vooral 's avonds hun betoverende geur (wanneer ze bezocht worden door nachtvlinders zoals Pijlstaartvlinders). Een opvallend onderscheid tussen beide betreft de bladeren die paarsgewijze langs de stengels staan en bij *L. caprifolium* onder de bloemkransen vergroeid zijn.

Hoewel beide soorten bij Dodoens als geneeskruid vermeld worden (o.a. voor "engborsticheyt"), werden ze daarnaast zeker aangewend als sierplant. Precies omwille van de opvallende geur werden ze bijvoorbeeld door Francis Bacon in zijn essay "Of Gardens" uit 1612 opgenomen. Ook nu blijven het waardevolle tuinplanten maar deze wilde vormen worden dikwijls verdrongen door cultivars. De keus voor het geslacht *Lonicera* is trouwens ruimer dan de klimplanten die tot nu toe vermeld werden. Er is immers een ganse groep niet klimmende *Lonicera*-soorten, waarvan in de Plantentuin eveneens een aantal exemplaren te vinden zijn.

Vroeger werd er zelf een verschillende geslachtsnaam gebruikt voor de windende en de niet-windende vormen. De soorten die nu ondergebracht worden bij het geslacht *Lonicera* kon men bij Dodoens bijvoorbeeld terug vinden onder de geslachten *Caprifolium*, *Xylosteum* en *Periclymenum*. Bij andere auteurs werd ook de naam *Chamaecerasus* gebruikt.

Tegenwoordig worden 180 soorten, verspreid over het noordelijk halfrond in het geslacht *Lonicera* ondergebracht.

De naam *Lonicera* verwijst naar Adam Lonitzer (1528-1586, ook bekend als Adamo Lonicero, of Adamus Lonicerus) die stadsarts was te Frankfurt am Main, en wiens *Kräuterbuch* veel herdrukt werd.

Misschien is het interessant om hier even stil te staan bij enkele van die *Lonicera*-struiken die we her en der in de Plantentuin kunnen vinden. Ze hebben ons allemaal wel iets te vertellen, soms is het alleen al wat betreft herkomst een nogal exotisch verhaal.

Neem bijvoorbeeld *Lonicera syringantha*. De plant is terug te vinden ergens tussen de subtropische serre en de experimentele serren. Ze heeft sierlijk overhangende takken met kleine ovale bladeren in paren of soms met drie in een krans. In de lente verschijnen trosjes roze bloemen met een geur die duidelijk verschilt van deze van de Wilde kamperfolie. Deze *Lonicera* is inheems in Tibet en in de aangrenzende Chinese provincie Kansu (NW China), en bereikte Europa in 1890 (sommige auteurs geven 1885 op).

Het vinden en introduceren van deze plant danken we aan een Russisch militair met een naam die over de tong rolt als een steenlawine : Nikolay Przhevalsky (1839-1888) (of Przewalski). Hoewel hij tenslotte de graad van generaal haalde, was hij in eigen land en buitenland vooral bekend als ontdekkingsreiziger. Het verhaal van zijn vijf⁽¹⁾ expedities door Siberië, Mongolië, China en Tibet die hij tussen 1867 en 1885 ondernam, wordt uitgebreid beschreven door Donald Rayfield in zijn biografisch werk "The Dream of Lhasa. The Life of Nikolay Przhevalsky, Explorer of Central Asia" (1976). Hieruit blijkt o.a. dat N. Przhevalsky wel een heel aparte persoonlijkheid was. Rayfield zelf omschrijft hem als

" een meedogenloos conquistador, een misantropisch wetenschapsman en een onvermurwbare chauvinist ".

(1) Deze expedities die geheel of gedeeltelijk gefinancierd werden door de Russische regering verzamelden talrijke gegevens die naast hun louter wetenschappelijke waarde, ook nuttig waren voor de informatie die de regering aanwendde bij een systematische expansiepolitiek in Azië.

LONICERA

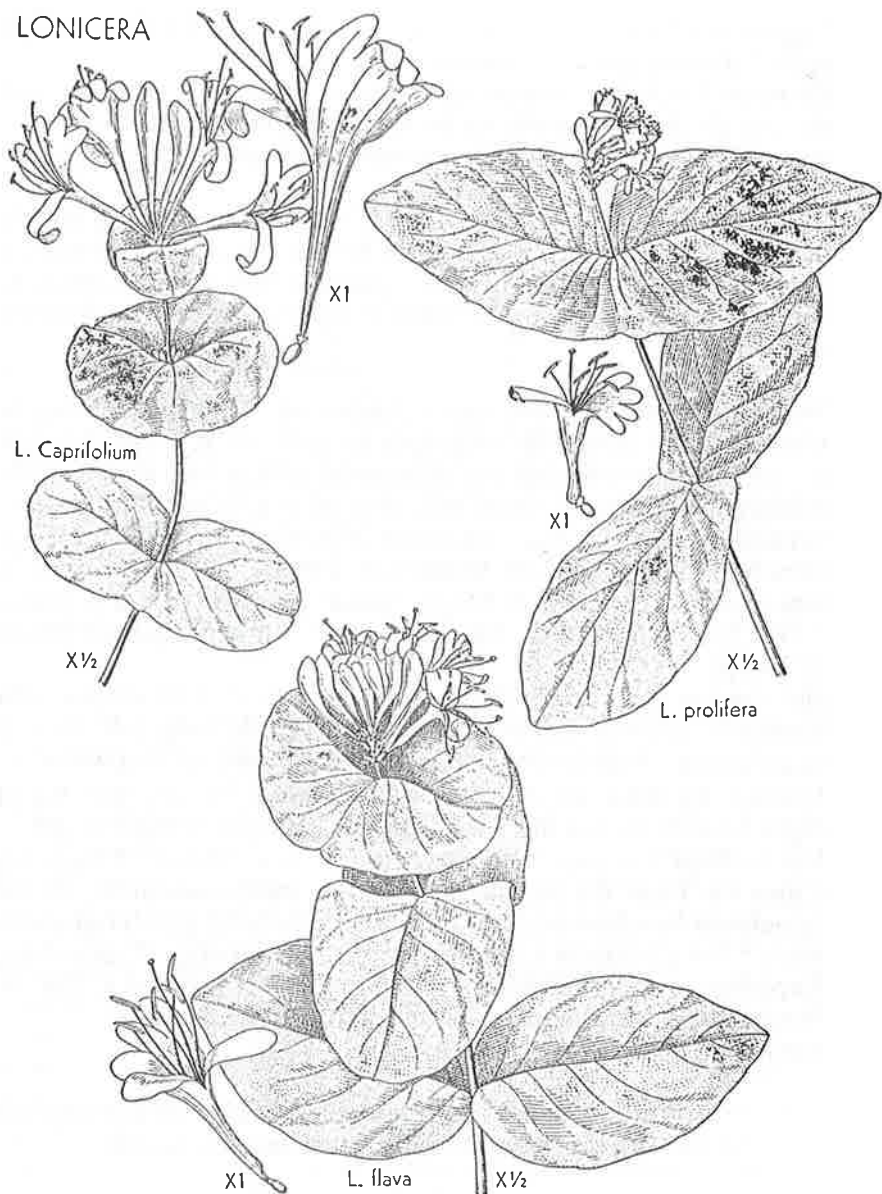

Fig. 2. Enkele klimmende soorten Kamperfoelie (*Lonicera*).
(Gleason, 1963, The new Britton & Brown illustrated flora
of the NE United States and adjacent Canada).

Aan het thuisfront vereerd als een held, en ten velde enorm veeleisend voor zichzelf en anderen, was het wellicht geen gezellig individu in de omgang, maar hij bleek wel uiterst geschikt voor de harde omstandigheden van lange, uitputtende reizen door onherbergzame streken. Honger, dorst, vrieskou, insecten, ziekte, niets leek hem te deren. En niets kon hem ervan weerhouden om bijna iedere dag opnieuw al schietend een slachting onder de plaatselijke fauna aan te richten. Een (eerder klein) deel van zijn jachtbuit was bestemd voor het aanvullen van zijn zoölogische collectie. Maar zijn opdracht en de daaruit voortvloeiende resultaten waren veelzijdiger. In de eerste plaats moest hij voor het Geografisch Genootschap in Sint-Petersburg weinig bekende streken in kaart brengen en informatie verzamelen over routes en inheemse bevolking, en op de laatste plaats kwam het observeren en inzamelen van specimens van fauna en flora.

Toch waren ook de resultaten op botanisch gebied niet te onderschatten. Przhevalsky verzamelde 16.000 specimens van zo'n 1700 plantensoorten. Hoofdzakelijk onder de vorm van gedroogd herbariummateriaal, maar hij stuurde soms ook zaden door naar Sint-Petersburg, zodat uiteindelijk een (klein) aantal van zijn planten de tuinen van Europa bereikten. Daaronder bevond zich dus *Lonicera syringantha*, een plant die hij tijdens zijn verblijf in Kansu vond. Hij bezocht meermaals deze streek, maar het is vooral in augustus 1880 dat de oogst een succes was.

Rhododendrons, *Euonymus przewalskii*, *Caryopteris tangutica*, etc. etc. Kansu bleek een botanische schatkamer te zijn. Iets wat later weerom bevestigd werd door Reginald Farrer (1880-1920) die samen met William Purdom (1880-1921) ongeveer hetzelfde gebied in Kansu bezocht, in 1914-1915.

Zijn boek "The Rainbow Bridge" dat voor het eerst in 1921 verscheen, geeft hiervan een mooie beschrijving. Ook hij vond er *Lonicera syringantha*, naast zovele andere planten, in het wild :

" En zo liep het bosland geleidelijk uit en rond een berghelling stappend, kwamen we op de open uitgestrektheid van het hoogland en zagen het pad dat zich voor ons uit gelijkmatig en ongehinderd rond verdere inhammen wond, half verscholen door een alomvattende branding van *Potentilla* en geurige lila kamperfoelie, waarboven, dik en pluizig, de statige zaadstengels van de Lampshade Poppy (*Meconopsis integrifolia* ?) stonden.

En her en der verschenen ook de geelbruine sterren van *Primula tangutica*. In de heldere en plechtige kalmte wandelden we verder

om de volgende helling heen. Ginds op de top was de Ma-Chang, een verlaten hofstede waarvan alleen de viereen muren nog overeind stonden ... De Ma-Chang is prachtig gelegen op de rand van de bergtop, temidden dicht struikgewas van *Lonicera syringantha* en *Potentilla* . "

Een belangrijk verschil tussen Farrer en Przhevalsky ligt hierin dat Farrer praktisch uitsluitend uitkeek voor planten met sierwaarde. Zijn expeditie was precies met dit doel vertrokken. Volgens E.H.M. Cox in "Plant Hunting in China" werd Farrer hierbij geïnspireerd door de beschrijvingen van Przhevalsky en Potanin over hun plantenzoektochten in Kansu, die hij in Engeland in bibliotheken gevonden had.

Maar zowel Przhevalsky als Potanin verzamelden meer dan sierplanten. Hen ging het in de eerste plaats om een botanische collectie die ze doorstuurden naar de Plantentuin in Sint-Petersburg, waar de gedroogde specimens bestudeerd werden door de plantkundige Carl Johann Maximovicz (1827-1891), die trouwens zelf ook reizen ondernam in China en Japan.

Grigori Nikolajevic Potanin (1835-1920) werd op al zijn reizen door Siberië, China, Mongolië en Tibet vergezeld door zijn vrouw. Hij verzamelde tijdens zijn derde en vierde expeditie 22.000 specimens van mogelijk 5000 plantensoorten. Ook van zijn planten werden een klein aantal via de Plantentuin van Sint-Petersburg doorgestuurd naar andere Plantentuinen, o.a. Kew Gardens in Engeland. Of ze kwamen terecht in de kwekerij van Kesselring en Regel te Sint-Petersburg, van waaruit ze wellicht bij plantenliefhebbers een onderkomen vonden, hoewel volgens Rayfield de vraag naar exotische tuinplanten bij het Russische (bemiddelde) publiek niet bijzonder groot was. Volgens hem maakten noch het Russische klimaat, noch het landelijke leven het Russische publiek geneigd om te experimenteren met Chinese flora. Toch blijkt uit verschillende bronnen dat er, afgezien van de uitwisseling van planten (zaden) tussen de Plantentuin van Sint-Petersburg en andere Europese Plantentuinen, ook een toevoer was van sierplanten richting Rusland vanuit de Europese kwekerijen (ook vanuit Gent). Daar namen ze met succes deel aan de plantentoonstellingen van de Tuinbouwkundige Maatschappij van Sint-Petersburg. Wellicht was de belangstelling bij de Russische liefhebbers in de loop van de 19e eeuw groter voor cultivars (bv. van *Azalea*'s en *Camellia*'s) dan voor wilde planten.

Na dit "omwegje" via Kansu en Sint-Petersburg, blijkt dat tot nu toe enkel een drietal soorten *Lonicera* uit de Plantentuin aan bod kwamen. Hoog tijd dus om ook iets te zeggen over de andere soorten. Ze verdienen natuurlijk elk een gelijkaardig omwegje, maar om de tocht niet té vermoeiend te maken, volgt hier een beknopte opsomming van de rest.

Elk van deze plantensoorten bereikte Europa via uiteenlopende, soms ingewikkelde toevoeiwegen, en dit gespreid over een lange periode. Sommige al in de 18de eeuw, andere pas in het begin van de 20ste eeuw. Zo bijvoorbeeld *Lonicera nitida* en *Lonicera pileata* die in het begin van deze eeuw door E.H. Wilson geïntroduceerd werden, vanuit China (Hupeh, Szechuan). Of *Lonicera pyrenaica* en *L. tatarica* die in de 18de eeuw bekend geraakten. Verder zijn er nog *L. iberica* uit de Kaukasus en N. Iran, *L. involucrata* uit Canada en W. Noord-Amerika, *L. lanata* uit Rusland, *L. morrowii* uit Japan, *L. stenantha* uit C. Azië, *L. fragrantissima* uit China, *L. japonica* cv. *Reticulata* uit China en Japan, en de wijd verspreide en variabele *L. coerulea*.

De zeer diverse herkomst van al deze planten roept de schimmen op van een sinds lang vervlogen wereld waarin onverschrokken ontdekkingsreizigers in lange karavanen door Centraal-Azië trokken of de mysteries van de nog ongekennde gebieden in Amerika of Tibet probeerden te doorgronden.

Het klinkt romantisch, maar men moet er wel bij bedenken dat al deze reizigers die de wildernissen van Siberië, Mongolië, Turkestan, etc. exploreerden, net als Przhevalsky, bijna voortdurend geconfronteerd werden met hindernissen in de vorm van vreselijke weersomstandigheden, ziekte, honger, dorst, ... en ook de zeer reële dreiging van een conflict met de inheemse bevolkingsgroepen of het onvoorspelbare en willekeurige optreden van lokale machthebbers.

Als besluit na deze verre omzwervingen kan iets gezegd worden over het gebruik van kamperfolie. Als geneesmiddel werd deze plant vermeld door Dodoens en andere (2).

(2) Nicholas Culpeper (1616-1654) vermeldt Kamperfoelie als geneesmiddel bij asthma, miltzicht, moeilijke bevallingen, kramp, stuip, verlamming, huiduitslag en zonnebrand (British Herbal and Family Physician).

LONICERA

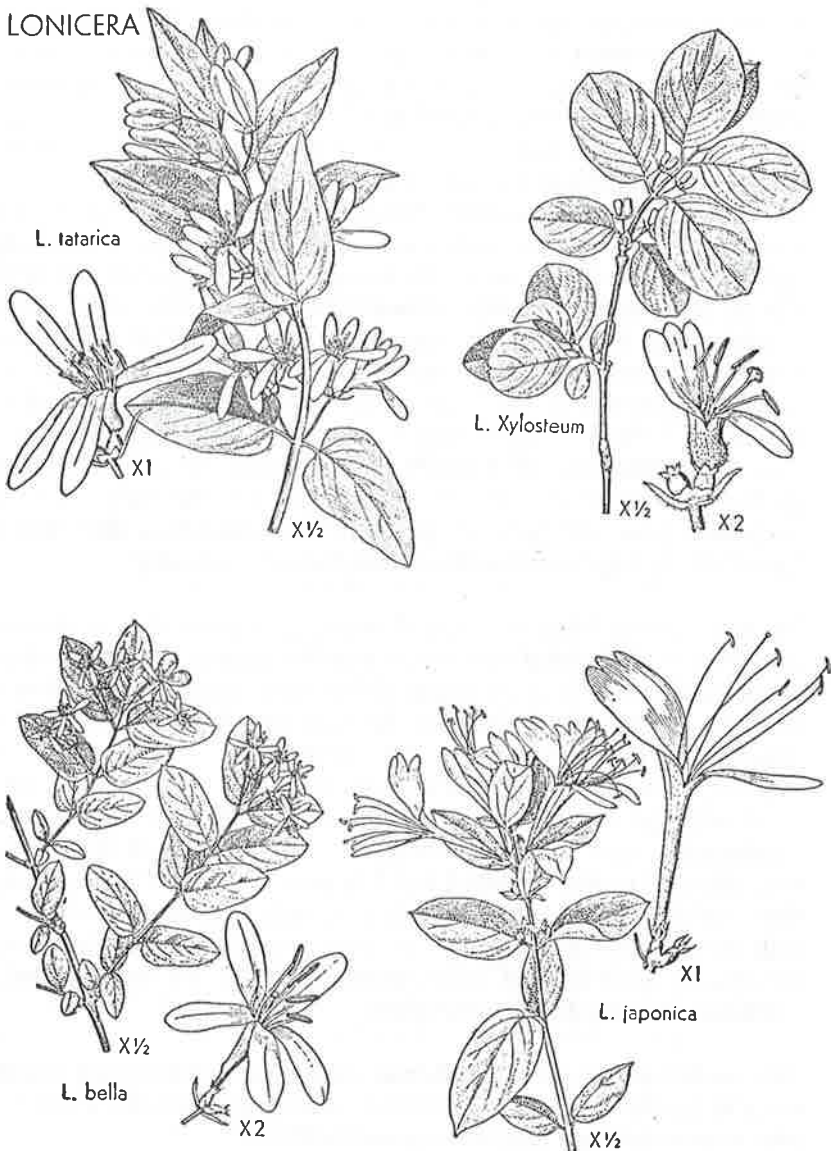

Fig. 2. Enkele struikvormende soorten Kamperfoelie (*Lonicera*), waarvan de Rode kamperfoelie (*L. xylosteum*) bij ons inheems is.

(Gleason, 1963, The new Britton & Brown illustrated flora of the NE United States and adjacent Canada).

Ook uitheemse soorten werden op die manier gebruikt, zoals *Lonicera japonica* var. *repens* in China en Japan als middel tegen syfilis (volgens Von Siebold in zijn Kruidkundige Naamlijst van 1844-1845).

Misschien is het interessant hier ook iets te vermelden over een soort oneigenlijk gebruik van kamperfoelie.

Hiervoor moeten we echter terug naar de 19de eeuw, meer bepaald in Frankrijk. Toen werden daar enkele merkwaardige boekjes gepubliceerd met titels als "Le Language des Fleurs" van Charlotte de Latour, of "Nouveau Language des Fleurs" van Pierre Zaccane, of opnieuw "Le Language des Fleurs", ditmaal van Emma Faucon.

Daarin werden de verschillende bloemen afzonderlijk, of in samenhang "gebruikt" als drager van een boodschap in code. Zo stond de kamperfoelie er vermeld als drager van de boodschap : "Liens d' amour" en in combinatie met rode anjer en gele roos luidt de boodschap (volgens Emma Faucon) : "Je vous aime trop pour être infidèle". Het klinkt nogal frivool en de inhoud van deze boekjes maakt hoe dan ook een erg artificiële indruk. Maar de auteurs beroepen zich op een lange traditie, ontstaan (hoe kan het ook anders) in de Oriënt. Of dat inderdaad zo is, vraagt nader onderzoek, maar dat zou ons hier te ver doen afdwalen ...

Bibliografie

- Cox, E.H.M. (1945). Plant Hunting in China
Collins, London
- Farrer, R. (1986) The Rainbow Bridge
Cakdogan Books, London
- Faucon, E. (s.d.) Le Langage des Fleurs
Théodore Lefèvre, Paris
- Heursel-De Meester, V. (1912) Archéologie végétale des Simples
J. Tyberghein-Fraeys, Ieper
- Krüssmann, G. (1977) Handbuch der Laubgehölze
Verlag Paul Parey, Berlin
- Rayfield, D. (1976) The Dream of Lhasa
Paul Elek, London
- Rehder, A. (1903) Synopsis of the Genus *Lonicera*
Missouri Botanical Garden

Fig. 1. Grote engelwortel (*Angelica archangelica*), habitus van een bloeiende plant.

Ode aan de Engelwortel

Roger LAUREYNS
Kriekmoerstraat 85, 9900 Eeklo

In onze schaars verspreide Vlaamse bossen en langs landelijke wegen hebben we zeker al kennis gemaakt met de Gewone engelwortel (*Angelica sylvestris* L.). Dit wat kleinere, wilde zusje wordt meestal niet hoger dan 1,8 tot 2 m en behoort tot de Schermbloemenfamilie (Apiaceae), evenals de plant die we hier zullen bespreken : de Grote engelwortel.

Beschrijving

Bij de Grote engelwortel zijn de bladstelen rond en niet gootvormig zoals bij de Gewone engelwortel. De uiterste bladsegmenten zijn driedelig en het ganse blad is driehoekig. De onderste bladeren kunnen met de bladstelen tot 90 cm uitgroeien, en zijn tot drievoudig geveerd met 4 tot 8 cm grote, grof gezaagde delen. De stengel is steeds fijn gegroefd en is hol. De schermstralen zijn alle nagenoeg even lang en alleen bovenaan iets behaard. De kroonblaadjes zijn groenwit. De stijlen zijn korter dan het stijlkuksen. De bloemen staan in grote bolronde bloemschermen.

Niet te verwarren

Voor wie de Grote engelwortel nog een (of nagenoeg) onbekende soort is, ze kan of mag zeker niet verward worden met :

1. - Zevenblad, dat meer voorkomt op bemeste gronden die eveneens schaduwrijk en vochtig zijn. De plant wordt door tuinders zeker niet verwelkomd, alhoewel de bladeren en bladstelen gekookt als spinazie goed eetbaar zijn ! Deze soort wordt hoogstens 1 m hoog, heeft talrijke kleine bloemschermen, de blaadjes staan per drie gegroepeerd, aan de voet min of meer vergroeid, en geven een zwakke peengeur .

2. - De Gewone engelwortel is in volgroeide toestand inderdaad veel kleiner dan de Grote. De kleur is eerder donkergroen en de plantendelen zijn niet zo sterk ruikend. De Gewone engelwortel is voor consumptie ongeschikt omdat hij eerder taai en bitter is.

3. - De Bereklaauw is o.a. ruw behaard en heeft diep gegroefde stengels met gevinde of vindelige bladeren en met zeer grote bladscheden. De Kaukasische bereklaauw doet alles in de 'overtreffende trap', met zijn tot 4 m hoge gestalte en reuzebladeren langer dan 1 m. Het is een indrukwekkende sierplant, maar berucht om het giftige sap dat samen met zonlicht op de huid flinke blaren kan veroorzaken !

Naamgeving

Komen we terug tot onze Grote engelwortel.

Angelica betekent gewoon : engel. De toevoeging *Arch-* duidt op aartsengel. In tijden van pest dacht men gevrijwaard te blijven door dagenlang te vasten en gedurig op de Engelwortel te kauwen. De aartsengel zou in een visioen meegedeeld hebben dat deze plant de pest kon genezen. Bovendien bloeit de plant rond de 8e mei, wat vroeger de naamdag van de aartsengel Michael was...

Een nuttige plant

Alle delen van de plant zijn nuttig in de farmacie, nl. bladeren, vruchtjes en wortels. De wortel is kort, dik, en kruidig geurend. De drogerij ervan smaakt bitter, bevat etherische oliën, looistoffen, hars, furocumarine en organische zuren.

De plantengeneeskunde maakt er dankbaar gebruik van om de spijsvertering te stimuleren, de eetlust op te wekken en te verhelpen aan lichte keelontstekingen. Te hoge dosissen kunnen verlammend werken op het centrale zenuwstelsel en aldus wordt die plant wel vermeld bij de soorten die giftig kunnen zijn. Zo zijn er wel meerdere planten die bij een al te gulzig gebruik nadelige tot giftige effecten gaan vertonen, wat trouwens steeds aan de scheikundige samenstelling van de plant te wijten is...

Ook de keuken laat zich niet ongemoeid met de Grote engelwortel. Jonge, verse stelen kan men rauw eten zoals bleekselderij, of in stukjes gesneden stoven. Men kan er tevens lekkere jam mee bereiden (koken met $\pm$ 1 deel engelwortel op 4 delen rabarber plus nodige suikertoevoeging). De stengels kunnen gekonfijt worden tot een ware lekkernij. Voor de bereiding van dranken is de Engelwortel eveneens een niet te versmaden ingrediënt ! De bekende Vermouth en likeuren als Chartreuse en Benedictine zijn voor een noodzakelijk deel bereid met vruchtjes en wortels van deze plant.

Verspreidingsgebied

De plant heeft zich vooral ingeburgerd in Noord-Europa, zelfs tot IJsland en Lapland toe, waar men de wortels kauwde om het leven te verlengen. In Finland eet men de stengels geroosterd in warme as en drinkt men graag de stimulerende thee getrokken van droge of verse bladeren. De Noren eten een soort brood van de wortels.

In ons land wordt de Grote engelwortel verwilderd aangetroffen langs de Samber, en her en der als ontsnapte exemplaren uit tuinen.

In Nederland is hij op sommige plaatsen algemeen geworden, langs de grote rivieren in grienden en uiterwaarden. In 1934 werden de eerste exemplaren waargenomen langs de Rijn.

Kweekwijze

Plaats : per plant ruim 1 m², liefst humusrijke, vochtige grond, in de schaduw tot halfschaduw. De plant bereikt haar volle grootte als zij verscheidene jaren, 3 tot 4 jaar kan doorgroeien, maar dan moeten wel de eerste bloeistengels afgesneden worden voordat ze volgroeid zijn en gaan bloeien. Normaal is de plant tweejarig, het eerste jaar met een laagblijvend rozet, en het tweede jaar flink omhoog groeiend met bleekgroene, enorme bladeren. De uitgroeiende stengels krijgen ronde bloemschermen met geelgroene bloemetjes. De vruchtjes verspreiden zich spontaan rond de moederplant en geven ontelbare nieuwe plantjes. Zelf uitzaaien doet men best nog hetzelfde jaar omwille van de snel dalende kiemkracht (vruchtjes heel weinig bedekken).

Door tijdig de bloemschermen weg te nemen (cfr. Bereklaauw en Distelsoorten !) kan men de uitzaai verhinderen of beperken. De bloei krijgen we in juli en augustus. In maart en april oogsten we blad en stengel. Voor een goede worteloogst rooien we de plant na twee of meer jaar. In september-oktober kunnen we de overvloed van rijpe vruchtjes oogsten.

Deze van oudsher beroemde geneeskrachtige plant verdient door haar forse, mooie gestalte en haar nut om zeker meer uitgezaaid of aangeplant te worden in 'natte' tuinen of minstens tamelijk vochthoudende gronden.

Gekonfijt

De zachte stengels oogsten in maart en april (zeker vóór de bloei!). Even spoelen en in stukken snijden van 8-10 cm. Kook ze in een pan met weinig water tot ze zacht zijn. Schil ze dun en kook opnieuw tot ze groen zijn. Afdrogen met doek. Terug in de pan en goed door elkaar schudden met kristalsuiker (in gewicht evenveel suiker als stengels). Laat dit samen 2 dagen inwerken in een afgesloten pan (of beter nog een aarden pot). Kook ze dan opnieuw totdat de stukjes stengel helder groen worden (als het kan geen water meer toevoegen). Doe ze in een vergiet en laat ze uitdruipen. Leg ze open uit elkaar en strooi er poedersuiker op, net zoveel als er blijft aanhangen en laat nadien drogen in een matig warme oven. Laat ze er niet te hard in worden door te lang te drogen. Te gebruiken met kleine stukjes in de bereiding van cake. Roomijs waarin vooraf ofwel nadien van dit gekonfijt kruid is gebruikt wordt een verfijnd dessert.

Beknopte bibliografie

Geillustreerde Flora van Nederland - E. Heimans e.a.

Flora - J.E. De Langhe e.a.

Kleine Kruidencyclopedie - A. Wynne Hatfield

Groot Kruidengezondheidsboek - H. Neuthaler

Geneeskruiden - H. Kleijn

Kruiden allerlei - F.J. van der Steen

Alternatieve Geneesmiddelen - Intern. Society for Alternative Medicine e.a.

Puur Natuur op tafel - R. Phillips

Diascia, één uit de duizend

Koen CAMELBEKE & Marc LIBERT
Plantentuin

Naar nog niet aloude gewoonte willen we u andermaal onze "Plant van het Jaar" (zie titelplaat !) voorstellen. Het is alweer een ietwat willekeurige selectie uit de duizenden soorten van onze onderbemande tuin. En u weet wellicht ook nog : we zoeken ze liefst ver van huis.

Na tweemaal Zuid-Amerika trekken we dit jaar naar Zuid-Afrika op zoek naar de *Diascia's* ofte *Tweespoortjes* . Het betreft een geslacht van ongeveer 50 soorten kruidachtige planten.

Alvorens verdere botanica op u los te laten nog enige toelichting bij onze keuze. Het liefst brengen we een soort (geslacht) in het voetlicht, die een middenweg houdt tussen botanisch interessant en (toch) bruikbaar voor de siertuin.

Op dit vlak is *Diascia* een late vondst. Pas in de jaren tachtig en onder impuls van één enkele persoon (waarover later meer) werd het potentieel van het geslacht duidelijk.

Aan de hand van een kleine collectie van de Botanische tuin in Edinburgh werd toen een begin gemaakt met de selectie en hybridisatie van een ongemeen boeiend tuinplantenassortiment. De experimenten moesten voornamelijk het probleem van de matige winterhardheid van de vaste plantensoorten oplossen alsook het kleur- en vormengamma uitbreiden. Met de snelheid van de Chunnel komen nu de eerste resultaten in de kwekerijen en wellicht ook in onze tuinen terecht. Maar zoals beloofd : nu eerst enige botanica.

Diascia's zijn éénjarige tot overblijvende kruidachtige planten behorende tot de Helmkruidfamilie waarvan u vast enkele andere vertegenwoordigers kent, denk maar aan Toorts, Koningskaars, Ereprijs, Leeuwebek en Vlasbekje.

Waarvan deze laatste twee qua bloembouw het sterkst op onze *Tweespoortjes* lijken.

Diascia is een geslacht met overwegend lieflijk en fragiel gebouwde en ietwat kleine planten, met enkele uitzonderlijke, meer struis gebouwde soorten zoals *Diascia rigescens*. Deze opvallend opgerichte soort haalt makkelijk een hoogte van zo'n 50 cm.

De bladeren staan tegenover elkaar ingeplant en variëren sterk van vorm : van blinkend nerveus bij *D. barberae* naar rond en mollig bij *D. fetcaniensis* (bij deze soort hebben we -volledig tussen haakjes- opvallend mooie en vochtige klierhaartjes ontdekt), en zelfs ingesneden bij *D. nemophiloides*.

De opvallend gevormde bloemen staan in de bladoksels of kunnen in trosvormige bloeiwijzen verenigd zijn. De bloemen zelf zijn roze, paars of koperkleurig. Er bestaat tevens een opvallende en succesrijke zalmroze hybride, namelijk 'Salmon Supreme'.

De bloemen zijn opgebouwd uit vijf kelkbladeren en een tweelippige kroon. Deze kroon is opvallend gebouwd, daar de onderste lip twee putjes, zakjes (di-ascia) of sporen draagt (vandaar de hier voorgestelde Nederlandse naam Tweespoortje). Sporen zijn opvallende uitgroeiingen van kelk of kroon, waarin nectar of andere insectenlokkende stoffen afgescheiden worden. De insecten worden dan verplicht diep in de bloem op zoek te gaan naar deze stoffen, iets wat de kruisbestuiving steeds ten goede komt.

Er zijn steeds 4 meeldraden aanwezig. Deze zijn vaak speciaal ingeplant en omgevormd om hybridisatie tussen verschillende soorten tegen te gaan (de rest van de sluier wordt in een later artikel opgelicht). Het vruchtbeginsel is opgebouwd uit twee hokken met daarin talrijke zaadbeginsels. Het groeit uit tot een kleine, openspringende doosvrucht.

Diascia is een endemisch geslacht uit Zuid-Afrika. Dit betekent dat dit geslacht nergens anders in het wild voorkomt.

Het geslacht telt zo'n 50 soorten en is dus qua variabiliteit een quasi onuitputtelijke bron voor tuinliefhebbers en plantkundigen. De soorten zijn niet altijd even makkelijk uit elkaar te houden en te herkennen, maar allen zijn ze bekoorlijk en aantrekkelijk !

De meeste soorten voelen zich 't best thuis op zandige, vochtige bodem nabij rivieroeveren en andere natte plaatsen, maar een aantal soorten staan het liefst op drogere plaatsen.

Reeds enkele jaren kan u op de systematiek van de Tweezaadlobbigen van onze Plantentuin *D. barberae* aantreffen. Toevallig was dit ook de eerste soort die in 1870 Engeland bereikte via de Kew Gardens. Reeds bij het ontluiken van de eerste bloempjes wisten we dat het een aanwinst was.

En dit moet ook het gevoel geweest zijn toen Hector Harrison voor het eerst *D. rigescens* zag in Logan Botanic Garden, een buitenstation van de Edinburgh Botanical Gardens. Algauw verzamelde hij een drietal soorten (*D. rigescens*, *D. integerrima* en *D. fetcaniensis*) via stek, doch zaadvorming bij zijn planten bleef uit. Binnen dezelfde clonen bleek geen bevruchting mogelijk.

Dus maar kruisen tussen de soorten onderling. Zo ontstond 'Ruby Field', een hybride met *D. barberae* als één der ouders. Het bleef echter wachten op een nieuwe soort, *D. lilacina*, vooraleer het hybridiseren succes kende. Met zijn kleine en wijd uiteenstaande bloempjes bleek *D. lilacina* geen aanwinst doch bij kruising verschenen nieuwe kleuren en bleek de winterhardheid toe te nemen. Zo ontstonden 'Lilac Belle' en 'Salmon Supreme', zowat gelijktijdig kwamen nog twee abrikooskleurige cultivars de markt vervoegen, onder de welluidende namen 'Hopleys Apricot' en 'Blackthorn Apricot'.

En nu was het hek helemaal van de dam. Mr. Harrison kruiste dat het een lieve lust was, zo onder andere 'Lilac Belle' met *D. rigescens* om 'Lilac Mist' te bekomen. Nieuw gekweekte soorten, waaronder *D. anastrepta* (met opvallend grote bloemen) en *D. stachyoides* leverden dan weer goed uitgangsmateriaal voor vorstgevoeliger kruisingen die goed hun weg vonden op de Australische markt.

Hoedanook willen we de lijst hier niet nodeloos aandikken, maar des te meer is het onze bedoeling u zoveel mogelijk van deze soorten en kruisingsproducten in de tuin voor te stellen. Tevens hebben we het vaste voornemen via stek een voorraadjie planten ter beschikking te stellen op de ruildag van 1996.

Kom dus zien naar onze kleine gultigaards. Op het infopaneel vindt u meer informatie over hun plaats in de tuin en in het septembernummer brengen we u iets meer over de botanische hoogstandjes van deze één uit de duizend : de *Tweespoortjes*.

Agenda 1995

Juni

Zaterdag & zondag 03-04, Plantentuin, van 9-16 u
Plantenmeeting & Plantenkeuring. **Gratis toegang !**

Zondag 04, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Kuipplanten voor buiten en in de serre, door Roger Laureyns.

Zaterdag 10, halve dag uitstap naar de Kalevallei, Vinderhout.
Meer informatie in het vorige nummer.

Zaterdag 17, busuitstap naar Hasselt, Natuurtuin en Japanse tuin.
Inschrijving & informatie in het vorige nummer.

Juli

Zondag 02, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Waterplanten, door Peter Dewulf.

Zondag 09, halve dag uitstap naar Affligem, met een bezoek aan het plantenbedrijf van de H. Arts.
Meer informatie in het vorige nummer.

Zondag 16 tot zondag 23, Plantentuin, Gentse Feesten.
Elke dag rondleidingen om 10 u en om 14.30 u.
Meer informatie op p. 44.

Augustus

Zondag 06, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Klimplanten, door Roger Laureyns.

Zondag 27, busuitstap naar Kalmthout, met poëziewandeling in het Arboretum, o.l.v. Mevr. Bie Wouters, gevolgd door een bezoek aan de tuin van de familie de Belder.
Meer informatie op p. 33.

Agenda 1995

September

Zaterdag & zondag 02-03, Plantentuin, van 9-16 u
Plantenmeeting & Plantenkeuring. **Gratis toegang !**

Zondag 03, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Hoe wordt ik een reus ?, door
Ferdinand Cobbaut.

Oktober

Zondag 01, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Paddestoelen, door Cyrilla Gillis.

November

Zondag 05, om 10 u, aan de ingang van de Plantentuin :
Gratis rondleiding in de Plantentuin, door de gidsengroep.
Thematische rondleiding : Het najaar, door Harald Evrard.

December

Zaterdag & zondag 02-03, Plantentuin, van 9-16 u
Plantenmeeting & Plantenkeuring. **Gratis toegang !**

Zaterdag 16, om 15 u, Plantentuin
Algemene Ledenvergadering, met als gastspreker Prof. M.
De Cleene, over "Risicoplanten in en om uw huis".

Exposition florale ouverte au cabaret de Frascati, à Gand, sous-préfecture du département français de l'Escaut, le 6 février 1809.

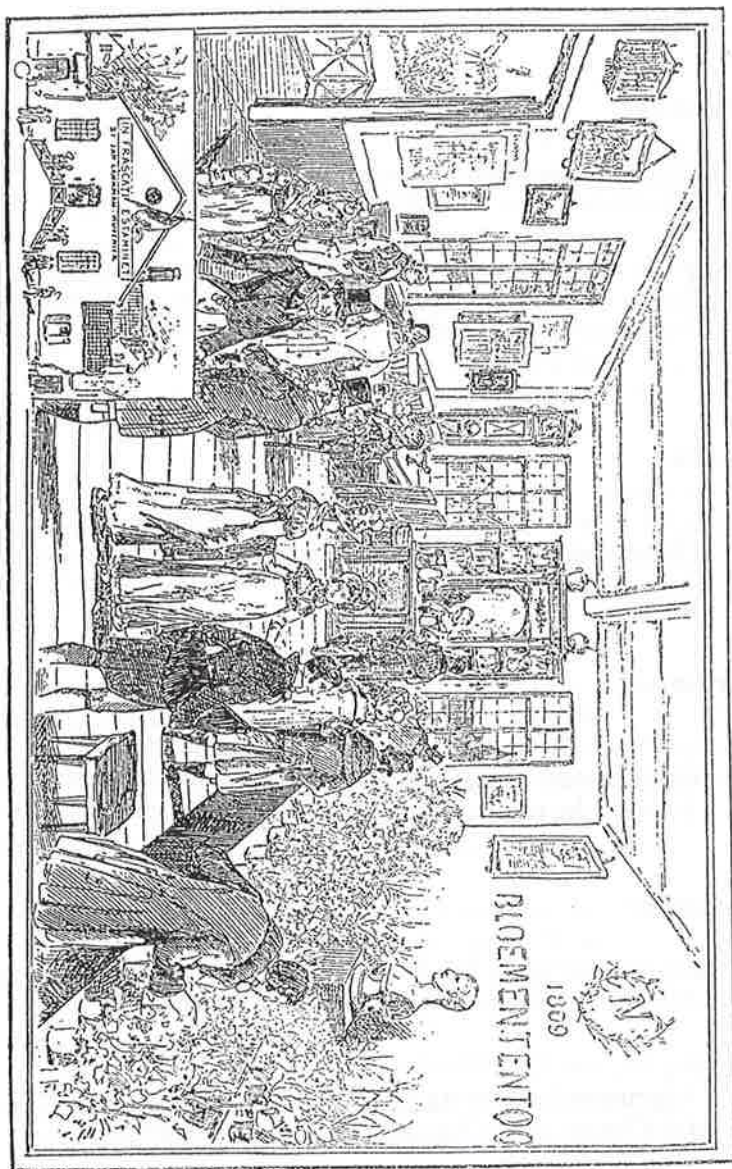

Fig. 1. Binnenzicht van de herberg "Au jardin de Frascati", bij de eerste "Bloemententoonstelling". Bemerkt de gelauwerde N (en borstbeeld) van de toenmalige heerser over onze gewesten.

Karel OTTEN
Plantentuin

In het Bulletin de la Fédération des Sociétés d' Horticulture de Belgique van 1866 wordt een verslag gegeven over de tuinbouw in onze kontreien. Reeds in de XVIe eeuw zijn door Dodoens, naar wie het tropisch geslacht *Dodonaea* (Sapindaceae) genoemd werd, en de Lobel, ter ere van wie het geslacht *Lobelia* genoemd werd, belangrijke botanische werken gepubliceerd. Van in de XVIIe eeuw hielden in Vlaanderen zowel bisschop Triest als apothekers en andere vooraanstaanden zich bezig met lusttuinen uit te bouwen met voor die tijd zeldzame plantesoorten.

In 1796 organiseerde de Franse Republiek centrale scholen. Dank zij Charles Van Hulthem werd in de Baudeloo-abdij een plantentuin opgericht met o.a. planten uit de abdij van Ename. Dank zij de inzet van de eerste directeur Bernard Coppens en van rijke liefhebbers van de stad was de plantentuin zo belangrijk geworden dat bij de opheffing van de centrale scholen de stad het plantkunde-onderricht en de Plantentuin overnam.

De tuiniers volgden met grote belangstelling de kulturen en proeven die de cheftuinier Mussche, naar wie het genus *Musschia* (Campanulaceae) uit Madeira genoemd werd, uitvoerde.

Daarnaast legden o.a. de heren Opsomer, Van Cassel, Van de Woestyne, Verleeuwen en Van Aken kontakten met Engelse bedrijven om zeldzame plantensoorten naar Vlaanderen te halen. Geleidelijk aan kreeg het beroep van tuinier dan ook aanzien.

Degenen die in het begin van de jaren 1800 de Coupure bezochten, vonden er enkel wijdse velden met slechts de gevangenis en enkele geïsoleerde woningen. Op het einde van de Coupure in de omgeving van de Brugse Poort stond een afspanning Au jardin de Frascati. Het is hier dat op 10 oktober 1808 Frans Van Cassel een voordracht hield over zijn reis naar Engeland. Op 28 oktober 1808 werden door 47 handtekeningen van tuiniers en liefhebbers de statuten van de Vereniging voor Landbouw en Plantkunde aangenomen. Deze vereniging had tot doel o.a. tentoonstellingen te organiseren.

De eerste tentoonstelling werd in Frascati gehouden op 6 februari 1809, waarbij 49 plantesoorten getoond werden.

De zilveren medaille werd uitgereikt aan *Erica triflora* van L. Lebègue, advocaat, en eervolle vermeldingen aan *Camellia japonica* van H. Willems, tuinier, en aan *Cyclamen persicum* van J.H. Mussche, cheftuinier van de Plantentuin.

Tijdens de Floraliënperiode is getracht een kleine evocatie te maken van deze eerste tentoonstelling waaruit de latere Floraliën zijn ontstaan.

Vooreerst hebben wij uit het stadsarchief een prent mogen gebruiken waarop een zicht van de toenmalige Coupure te zien is, evenals een prent die een zicht toont van de moestuinen omstreeks 1820 in de buurt van de Coupure.

Van de universiteitsbibliotheek mochten wij twee prenten ontlenuen die een beeld geven van de Baudelootuin. Hierop kan men zien over welke serren men toen beschikte. Eveneens werd een binnenzicht van de herberg Frascati getoond waar de eerste tentoonstelling plaats gegrepen heeft.

Vervolgens werden zoveel mogelijk kleurenillustraties gebruikt, bij voorkeur uit dezelfde periode. Bovendien werden een aantal planten bijeen gebracht. Twee witte oleanders uit de Gentse Plantentuin werden in bloei getrokken en stonden in volle bloei.

Rhododendron ferrugineum, *R. hirsutum* en *R. ponticum* werden aan de Plantentuin geschonken door de heer Goossens uit Beervelde. Wij danken hem dan ook zeer oprecht hiervoor.

Een beperkt aantal andere plantensoorten konden nog in de handel aangekocht worden.

Vier plantesoorten werden ons ter beschikking gesteld door de Hortus te Leiden (Nederland) met o.a. *Correa alba*, *Urginea maritima*, *Hibbertia scandens* en *Acacia heterophylla*. Wij danken hen dan ook zeer oprecht voor deze waardevolle verzameling. Ook kregen wij twee prachtige Cyclamenhybriden in bruikleen die ons beschikbaar gesteld werden door E.P. Ignace Reynaert, jezuïet (Drongen). Wij wensen hem en zijn tuiniers hiervoor van harte te danken.

De tentoongestelde boeken werden bekomen van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde, van het Rijksstation voor Sierplantenteelt te Melle, van de Nationale Plantentuin te Meise en van de Universitaire Bibliotheek. Dank zij hun medewerking zijn wij erin geslaagd een waardevolle en verzorgde tentoonstelling uit te bouwen.

Het hoeft zeker geen betoog dat sedert 1809 de plantkundige kennis heel wat gegroeid is. Van een aantal soorten is de vroeger gebruikte naam nog steeds geldig. Wij vermelden hier *Agave striata*, *Nerium oleander*, *Lonicera tatarica*, *Viburnum lantana*, *Arbutus andrachne* en *Arbutus unedo* (bij ons misschien beter bekend als Aardbeiboom), *Rhododendron ferrugineum*, *R. hirsutum* en *R. ponticum*, *Illicium floridanum* en *I. parviflorum*, *Magnolia grandiflora*, *Jasminum grandiflorum*, *Cyclamen coum* en *C. persicum*, *Phylla ericoides*, *Correa alba*, *Camellia japonica* en *Daphne odora*.

Vele plantennamen die toendertijd gebruikt werden, zijn echter heden ten dage niet meer geldig. Iedereen kent wellicht *Cineraria cruenta* die ook een tijd onder de benaming *Senecio cruentus* bekend was en die nu *Pericallis cruenta* dient genoemd te worden. Deze prachtig bloeiende plantensoort vinden wij in het voorjaar in vazen en perken van stadplantsoenen en is dan ook in bloemenwinkels te koop.

Opvallend was wel dat op deze eerste tentoonstelling ongeveer een vierde Ericaceae (Heidefamilie) waren. Pas later zijn de azalea's (*Rhododendron simsii*) uit Japan ingevoerd waardoor de Floraliën zo bekend geworden zijn.

Om de tentoonstelling nog meer gewicht te geven, zijn twee bijzondere plantengroepen in de belangstelling gebracht : insectenvangende plantesoorten, en orchideeën.

Naast een aantal tropische orchideeën werd de aandacht van het publiek getrokken op Westeuropese orchideesoorten. Hiervoor konden wij beroep doen op een reeks gedrukte kopijen van de wondermooie aquarellen die geschilderd werden door Mevr. E. Klopfenstein.

Bij deze gelegenheid werd een interessante tentoonstellingsgids uitgegeven waarvan de kleurenkaft gedrukt kon worden met steun van het Landbouwkrediet. Wij danken deze instelling dan ook zeer oprecht voor hun steun. Er zijn nog kopijen aan de kostprijs van 70 BEF plus verzendingskosten te verkrijgen in de Plantentuin.

Tevens dienen alle medewerkers en medewerksters bedankt die zich bij de voorbereiding, bij de opbouw, de permanentie tijdens de tentoonstelling en de afbraak verdienstelijk hebben gemaakt om tot dit uiterst verzorgd resultaat te komen, en naar kenners ons gemeld hebben door hen ten zeerste gewaardeerd werd.

Lentebeurt : een herinnering aan een mooie dag voor de ploeg.

Prof. P. VAN DER VEKEN
Plantentuin

Inderdaad, in het weekend van 6-7 mei ging in onze Plantentuin de 18e Nationale Tentoonstelling van Voorjaarszwammen door. En het was voor de derde maal dat Gent aan de beurt kwam om deze tento op te zetten (in 1981 hielden we de 4e, en in 1990 de 11e uitgave).

Deze voorjaarstentoonstellingen werden vanaf 1977 ingericht in beurtelings verschillende steden, om de aandacht van de mycologen en het publiek te vestigen op de tot dan toe in België verwaarloosde "vroeg" zwammen. Iedereen wist en weet dat paddestoelen overal opschieten in de herfst; dat er al in de lente zijn, en zoveel -meer dan 600 soorten op die 18 tentoonstellingen samen- heeft velen verbaasd.

Er worden natuurlijk uit zowat alle Belgische provincies vondsten aangebracht door mycologen die zich niet rap laten ontmoedigen door voor de zwammen ongunstige omstandigheden, zoals de zomerwarmte en droogte die dit keer aan de tento voorafgingen.

Toch kwamen er nog $\pm$ 130 soorten op de tafels, waaronder zeldzaamheden, zelfs nieuwigheden, zoals :

- de Harsige taaiplaat (*Lentinus adhaerens*) uit de Nazarethse Hospicebossen,
- *Nemania carbonacea*, een pyrenomycete uit een houtmijt in Het Leen, Eeklo (nieuw voor België ?),
- één exemplaatje van Welriekende inkttruffel (*Melanogaster broomeianus*) uit het Kortrijkse aangebracht,
- mooie exemplaren van Bruingeaderde mestzwam (*Bolbitius variicolor*) van een snipperhout-mulch te Gentbrugge.

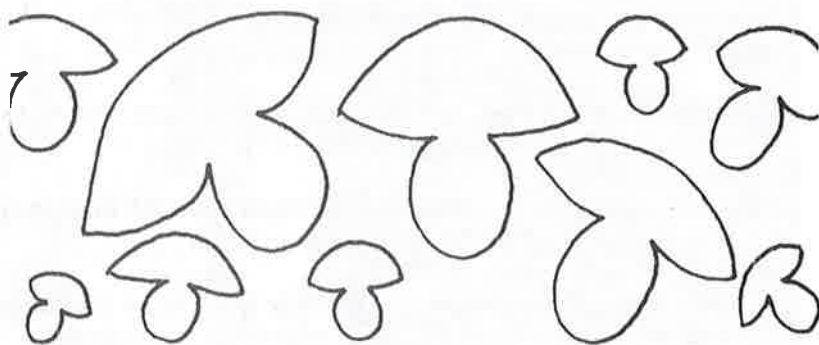
De best vertegenwoordigde paddestoelen waren de Voorjaarspronkriders (*Calocybe gambosa*), een eetbare en in Frankrijk zeer gewaardeerde soort.

Tal van mooie Bekerzwammen (*Peziza*) sierden de tafels; de mooiste kwamen uit ... de kelder van Paul Goetghebeur : de Wasgele bekerzwam, ook Muurzwam genoemd (*Peziza cerea*). Er waren ook enkele kleine Morieljes (*Morchella*) aangebracht; maar ik verdenk er deze ijverige zoekers van dat ze de lekkernijen toch voor zich hebben gehouden en dat ze in moeders kookpotten beland zijn.

Er was dus aardig wat te zien op deze tentoonstelling.

Daarenboven waren er zaterdagmiddag, in het bekende Auditorium 4, drie (wetenschappelijke) voordrachten, over Polyporen, over Knots- en Geweizwammen, en over Saterstoelen (*Russula*) en Melkzwammen (*Lactarius*).

Als u deze tento gemist hebt (onwetend ?) kunt u in de herfsttentoonstelling (Plantentuin, RUG, 27 september - 3 oktober) aan uw trekken komen. En volgend jaar is er weer een voorjaartentoonstelling, begin mei, maar ... in Antwerpen.

Uitstap naar Kalmthout

Prof. P. VAN DER VEKEN
Plantentuin

Op zondag 27 augustus sturen we ons voertuig noordoost, richting Antwerpen en voorbij, voor een bezoek aan twee in België wereldberoemde botanische schatkamers :

- het Arboretum Kalmthout,
- het Hemelrijk, de privétuin van de familie de Belder.

In de ochtend (van 10 u tot 12 u) worden we rondgeleid op een poëziewandeling, met Mevr. Bie Wouters als gids (bekend bij onze leden als auteur in dit tijdschrift).

Het Arboretum staat bekend voor zijn prachtige verzameling bomen en struiken van de Rozenfamilie, een grote collectie Hosta en varens, maar ook landschappelijk en inzake tuinaanleg is er een en ander te bewonderen...

Recent is ook een nieuw bezoekerscentrum geopend, waar o.a. informatie over planten en tuinen te koop wordt aangeboden.

's Middags kunnen we de meegebrachte picknick gebruiken in een cafetaria, of een lichte maaltijd ter plaatse bestellen.

Daarna rijden we een klein eindje verder, naar Essen, waar de bekende Mevr. Jelena de Belder zelf ons in haar tuin zal gidsen. Deze privétuin (met naar men zegt een heel toepasselijke naam, het Hemelrijk) zal uitzonderlijk voor onze groep toegankelijk zijn : een unieke kans om dit botanisch paradijs te komen bekijken. Zorg dat je d'erbij bent...

Praktisch

De bus vertrekt om 8.30 u aan de ingang van de Plantentuin.

10 u tot 12 u : bezoek aan Arboretum Kalmthout.

12.30 u - 14 u : lunchtijd.

14.30 u tot ? : bezoek aan het Hemelrijk, Essen.

Voor nadien houden we enkele alternatieven in petto...

Inschrijving door betaling van 620 F (310 F kinderen minder dan 12 jaar) op ons gewone rekeningnummer 001 - 1192154 - 03 van De Vrienden Plantentuin Gent, met vermelding "Kalmthout".

Inschrijven vóór 14 augustus aub.

Ikebana Ohara in de Plantentuin

Iris KAEMPFER
Plantentuin

Het moet zowat 20 jaar geleden zijn dat ze elkaar leerden kennen : Godelieve Van den Heuvel en Gilberte Comhaire. Met heel veel geestdrift volgden ze de Ikebanalessen bij de Japanse zuster Thérèse Yonezawa. De bezieling die van deze lessen uitging is nog steeds voelbaar aanwezig in dit duo. Hoogepunten uit die periode waren de Floraliën 1980 en de Camellia tentoonstelling in de Plantentuin.

Aan de lessen kwam helaas een einde en elkeen ging zijn eigen weg. Godelieve trok naar Parijs en Japan om na nog eens tien jaar studie Master van de Ohara School te worden, Gilberte werd natuurgids.

Op zoek naar waardevolle initiatieven voor haar geliefde Plantentuin nam Gilberte contact op met Godelieve, en zo komt het dat er momenteel twee cursussen lopen : een trouwe groep die we "gevorderden" mogen noemen, en een groep van geestdriftige beginnelingen. Elke groep komt één maal per maand een ganse dag les volgen. De verschillende stijlen, eigen aan de Ohara school worden dan aangeleerd en met veel discipline ingeoeft en herhaald.

-Terug naar de bron

Ikebana beoefenen kan een heel nieuwe wereld voor ons doen opengaan, een wereld die ons bescheidenheid, geduld, meditatie aanbrengt. Men moet niet alleen de regels van de compositie leren maar ook alle plantenmateriaal kennen, de seizoenen aandachtig leren volgen en observeren, feeling krijgen voor kleine veranderingen in de natuur. En wat een voldoening als, na lang proberen men eindelijk de juiste plaats, de juiste helling van een tak of bloem gevonden heeft die haar meer "levend" maakt.

Zoals een Japanse meester zei : Men moet af en toe de ogen van het lichaam sluiten en die van de ziel openen. Bloemen, een ogenblik van schoonheid moeten ons door hun teerheid en stilte buiten het gevoel van tijd kunnen brengen.

Wie even kennis wil maken met Ikebana kan de gevorderden aan het werk zien op donderdag 15 juni van 12 u. tot 13 u.

Hilde uit de getemde wildernis

Dit wordt voor de tweede maal een wandelende tocht van genieten van geuren en kleuren na de eerste mooie voorjaarsdagen.

Vanaf 10 voor 10 komen de nieuwsgierigen bij trosjes binnen. In hun geheugen liggen de recepten over Salie uit het jaar '94 (nu in dit nummer opgenomen).

Maar wij doen niet tweemaal hetzelfde. Elke dag, elke tocht, elk middagmaal is bij mij een verrassing.

Er is jeugd gewapend met papier om een verplicht werkje te maken waarvan de leerkracht biologie hopelijk ook zal van genieten.

Rond 10 na 10 starten we dan met een aperitief van Vlierbloesem van Gilberte, en een heerlijk eenvoudig flensjesrecept met dezelfde geurige bloempjes.

Deze bloempjes plukken we droog, wassen we niet, we verwijderen zoveel mogelijk de steeltjes. We plukken liefst, en dit geldt trouwens voor alle kruiden, vruchten en bloemen, in de ochtend na het verdwijnen van de dauw.

Onze eigen tuin, of een pad ver van verkeerswegen is te verkiezen. Elke tuin kan wel een plaatsje hebben voor een Vlier of Peterselievlier (*Sambucus nigra*, *Sambucus nigra* var. *laciniata*). De overtollige zaailingen kunnen we in jonge toestand gemakkelijk verwijderen. Voor een bos is een vlier waardevol in de struiklaag.

We wandelen met rasse schreden naar de moestuin.

Hier gaat de aandacht vooral naar de Roomse kervel (*Myrrhis odorata*). De Romeinen brachten dit kruid naar hier. De zoete anijssmaak kan zeker alle rabarberrecepten verbeteren.

Versuikerd is dit één van de heerlijkste snoepjes die ik deze week uitprobeerde. Straks zullen we ze proeven.

Ze werden gedurende twee dagen in de zon, dus met gratis energie, gedroogd. Bloemen en bladeren van Roomse kervel als beignet klaargemaakt passen ook bij tempura van vis.

De koningin van het woud, het Lievevrouwebedstro (*Asperula odorata*) is de basis van het aperitief dat na de wandeling op ons wacht. Het was reeds bij de Germanen gekend omwille van zijn aroma. De plant was toegewijd aan Freia, de zuster van Wodan en de godin van de geboorte. Het werd vermoedelijk als wiegekruid gebruikt. Het is spijsverteringsbevorderend, kalmerend en urineuitdrijvend. Het behoort zoals Kleefkruid en Walstro tot de Walstrofamilie (Rubiaceae).

De soort voelt zich thuis in beukenbossen in het zuiden van ons land. In onze tuin vindt het een plaatsje onder een beuk of hazelaar en zal er zeker niet woekeren.

In de moestuin staan er spijtig genoeg te weinig kolen (lees : geen kolen in bloei). Voor zuring verwijs ik naar de recepten uit het vorige nummer van dit tijdschrift.

Vandaag is er ook nog een nieuw recept op het menu : koude aardappelen met kruiden versierd met de bloempjes van bieslook of daslook.

Van hieruit zien we in de richting van de mediterrane tuin de fuchsia's in potten staan. De Fuchsia werd in 1703 naar Europa gebracht door Plumier, de plantkundige van Lodewijk XIV. Plumier gaf deze plant de naam van een medicus en botanicus, Leonard Fuchs. Deze planten hebben eetbare bloemen en bessen die veel vitamine C bevatten.

Op ons pad vinden we in de moestuin winterpostelein, een groente die we in de winter op zandgrond zonder moeite elk jaar opnieuw krijgen. De bosaardbei (*Fragaria vesca*) en de schijnaardbei (*Duchesnea indica*) zijn een goede ondergroei van lage struiken.

We gaan kijken naar de Paarse schubwortel (*Lathraea clandestina*), die mooi lila bloeit onder een populier en op deze wortels parasiteert. In de hoek bloeit de Pluimes (*Fraxinus ornus*), waarvan de stuifmeelkorrels eetbaar zijn en misschien het manna uit de woestijn waren.

In het bos zien we ook *Montia sibirica*, een verwante van Winterpostelein. De roze bloempjes kunnen dienen als strooisel in een groene lentesoep.

Langs de azalea's met prachtige kleuren (maar zeker oneetbaar, zelfs hun honing is giftig) komen we in de tuin van de geneeskrachtige kruiden.

Hier zien we de laatste bloempjes aan de Rozemarijn en de prachtige schermen van de Grote engelwortel. Hiervan zullen we gekonfijte stengels proeven.

We zien van ver de geurige trossen van de Blauwereggen, basis van andere zoete heerlijkheden.

We gaan nog kijken naar de Paulownia die op zijn mooist staat, over haar eetbaarheid heb ik nog niets gevonden in mijn boeken. Misschien zal ik eens Apicius moeten lezen. Deze inspireerde de Romeinen die vooral rozenblaadjes snoepten.

Indien jullie nu watertanden, maak dan een plaatsje vrij de eerste zondag van mei in 1996.

En hier volgen de recepten...

1. Roomse kervel

Alle delen van Roomse kervel kunnen gebruikt worden.

Stelen beetgaar stoven als groente.

Jong blad als kervel om vinaigrette of mayonaise te kruiden.

Kan ook aan koude karnemelk toegevoegd worden.

Roomse kervel bevordert de spijsvertering, is waterafdrijvend en een natuurlijk zoetmiddel.

Bliksemkervelsoep

Gebonden witte saus maken en aanlengen met bouillon (eventueel blokjes bouillon).

Hierin fijngeknipte Roomse kervel doen wanneer de saus met bouillon kookt.

Hierna vlug opdienen (niet meer laten koken).

Kruidenaspic met bloempjes van Roomse kervel

Aspic bereiden zoals u gewoon bent.

De te gebruiken vorm oliën. Hierin enkele opvallende eetbare bloempjes leggen (viooltjes, *Montia sibirica*, Hondsdraf (enkel de bloempjes)).

Een laagje aspic erin gieten. Hierop eitjes verdelen (ongesneden hardgekookte kleine eitjes). Opnieuw een laagje aspic. Daarna verder aanvullen. Nu en dan kruidige bloempjes (van Kervel, Bieslook, Daslook) en blaadjes (munt, citroenmunt) toevoegen. Daarna 12 u laten staan in koelkast of kelder.

Tenslotte ontvormen en opdienen als voorgerecht of avondsotel met salade en toast.

Hierbij past ook een vinaigrette met bv. yoghurt en citroen, zachte olie en bloempjes van rozemarijn.

Koude aardappelen met kruiden

Breng samen : 1/2 kg aardappelen, 100 g zuring, een kopje Roomse kervel, 20 pijltjes bieslook, 1 takje lavas, peper en zout. Aardappelen koken. Nadat de aardappelen 10 minuten op het vuur staan, de zuring samen met lavas, zout en peper toevoegen. Wanneer alles gaar is, water afgieten (bewaren voor de volgende soep). De andere kruiden fijn knippen, alles door de roerzeef of fijn stampen. Met een ijslepel halve bolletjes vormen en laten afkoelen.

Heerlijke afwisseling voor een koude schotel, en goed te bereiden met aardappelen van vorig jaar.

2. Rozemarijn

Karamelsaus met bloempjes van rozemarijn

Suiker karameliseren, blussen met witte wijn, en versieren met rozemarijnbloempjes.

Bij geitekaas onder de grill (geitekaas bruin kleurtje laten krijgen en op toastje leggen).

3. Bloemenazijn

Wijnazijn gebruiken voor lichte bloemen en ciderazijn voor donkere bloemen.

Flessen voor 1/3 vullen met bloemen die in de ochtend geplukt zijn nadat de dauw verdwenen is.

Hierna vullen met azijn. Laten staan op een plaats in de zon.

Nu en dan schudden en 3 weken laten staan.

Filteren en op een donkere plaats bewaren.

4. Versuikeren

Verzamel bloempjes of blaadjes van bv. paardebloemen, rozen, viooltjes, Roomse kervel.

Bereid suikersiroop : 500 g suiker op 1/4 l water.

Siroop laten koken bij temperatuur van 120 °C.

Een twaalfstal bloempjes of blaadjes kort laten blancheren in de siroop, en snel uit de siroop vissen (pas op : dit is heet !).

Deze leggen we dan verspreid op een alufolie.

Wanneer dit blad vol ligt, bekleden we een ovenschotel met een nieuw vel alufolie, waarna we de bloempjes of blaadjes verhuizen naar deze nieuwe schotel.

Bij mooi weer kan men dit laten drogen buiten in de zon (pas op voor stof en pluisjes !), of binnen achter het raam.

Men kan ook drogen in een *open* oven die verwarmd wordt tussen 50-90 °C.

De droge snoepjes kan men bewaren (niet te lang) in een doos tussen vetvrij papier.

L. HAVIK
Plantentuin

We hadden de reflex de schoenen grondig af te schrobben bij het betreden van dit juweeltje van een kruidtuin. Keurig aangeharkte met dolomiet verharde paadjes liepen voor ons uit.

Men kan het met zoveel woorden niet gezegd krijgen, laat staan beschrijven. Hoe zegt men dat ook weer "small is beautiful".

We betastten de kaardebol (aie) en de zacht fluwelig aanvoelende bladeren van de Trompetboom, roken aan de geurigste bloemen, proefden de overrijpe zwarte bessen van de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina* wat zeg je daarvan) en keken de ogen uit op wonderlijk mooie kleurschakeringen.

Het intieme vijvertje met zwiepende zevenarmige waterstralen miste zijn effect niet.

Een versteende "schone" zittend naast een authentieke gaslantaarn (met elektrische aansteking) staarde onbewogen voor zich uit, waarschijnlijk luisterend naar het parmantig borrelend piepkleine fonteintje, met bijhorend wasbekkentje om de wegspattende waterdruppels op te vangen.

De zon was in een goede bui en overlaadde al deze tafereeltjes met stralend goud.

Over de serres nog één woord : mooi en delikaat als een zeepbel in de ogen van een kind.

We hebben de minzame en onvolprezen gids met veer merci's bedankt.

Bij dit al dacht ik aan Piet die zich had vergeten slapen, aan Jan die was vergeten opstaan, aan Filip die de uitstap rats vergeten was, en aan Paul die als het ware de bus aan zijn neus liet voorbij gaan. Brute door-de-weekse-pech voor hen die er niet bij waren.

Straatje in, straatje uit, op en af diagonaal over een rechthoekig plein met in de linker bovenhoek, een in brons gegoten rustende moeder met brede schoot. Kinderen stoeien onderling om er zich in te kunnen vlijen, instinctief op zoek, doorheen het kille metaal, naar de moederwarmte en geborgenheid die hen al te dikwijls wordt ontzegd.

Pink. Traan weg.

Op de hoek van de volgende straat een merkwaardig gebouw. Gelijkvloers gotisch, eerste verdieping barok -anachronisme- maar enig mooi.

Toen liepen we doorheen een uitnodigende, wijd openstaande koetspoort een gezellige binnenkoer op. Daar zaten we dan, nazaten van Breugel, te smullen van al het verkrijgbare lekkers, de lepel-mes-en-vork "etiquette" bijna vergetend. Nele was voelbaar aanwezig en Tijn was niet ver uit de buurt. Lamme Goedzak zat warempel bij ons aan tafel.

Het is zeshonderd meter hiervandaan was het gerucht. Na twee en een halve kilometer joggen ontdekten we een sieraad van een park. Een minzame jonge man -Adonis' gelijke- stond ons, ter begeleiding, op te wachten.

"Comfortable" zittend op de blauwe hardstenen treden van een monumentale trap maakte de Prof een kiekje van ons allen. Wedden dat het gelukt is met al die vrolijke gezichten.

Voor omstandig relaas van wat we toen te zien kregen, verwijzen we naar deskundigen terzake welke de meest onwaarschijnlijke naamgevingen uit hun mouw kunnen schudden. Bij wijze van voorbeeld, weet u wat een "*Metasequoia glyptostroboides*" is? Er wordt verteld dat men nog steeds druk in de weer is met opzoeken.

Het leek niet langer dan twee tellen en foetsie was de lange zomerse namiddag.

De gids kreeg een verdiend en bemoedigend schouderklopje van onze Prof, samen met een recht uit het hart komend woord van waardering.

Daarna dropen we, zoals altijd, schoorvoetend af, schroomvallig al de geziene pracht in onze herinnering mededragend.

Plots begon het te regenen.

Een lieve dame, zo weggelopen uit een schilderij van Rubens (Pieter-Paul), bood mij een schuilplaatsje aan onder haar breed uitgemeten parasol.

Oh jongens, wat kan het leven heerlijk zijn een dag in september, op stap met de Vrienden van de Plantentuin, onder éne paraplu...

Open tuinen in België

Het fenomeen toontuinen is in opmars over heel Europa. Ook België is bezaaid met prachtige privé-tuinen, waarvan sommige nooit en andere slechts zelden te bezichtigen zijn.

Deze praktische gids geeft per provincie een overzicht van alle bezienswaardige tuinen (openbaar en privé), die minstens één keer per jaar open staan voor het publiek. Iedere tuin krijgt een beoordeling en een korte bespreking, naast de noodzakelijke gegevens zoals adres, dagen en uren van opening, het aantal toegelaten bezoekers, enz.

Zo worden meer dan 350 tuinen en parken voorgesteld.

De belangrijkste tuinen worden gepresenteerd aan de hand van overzichtelijke plattegronden. Het boek bevat verder tientallen kleurenfoto's.

Tekst : Christine De Groote, voorzitter van de Vereniging voor Open Tuinen

Foto's : Vincent Everarts de Velp

Kaarten : Christian Duchâteau

Afmetingen : 240 x 160 mm, 304 p., meer dan 200 illustraties

Dit boek is te bestellen bij :

Uitgeverij Lannoo, t.a.v. de heer Ludo Vandenabeele

Kasteelstraat 97, 8700 Tielt, of telefonisch : 051 - 42 42 72

Prijs : 975 F (incl. BTW en verzendkosten)

De plantentuinen van Nederland en Vlaanderen

In dit boek, tegengesteld aan het hierboven vermelde boek, worden enkel de openbare plantentuinen van Nederland en Vlaanderen behandeld, met een uitvoerige beschrijving van de 40 (veertig !) grootste en belangrijkste tuinen, naast een summiere beschrijving van c. 160 kleinere tuinen.

Tekst : Gerrit de Graaff (en anderen)

Foto's : Gerrit de Graaff

Afmetingen : 280 x 220 mm, 240 p, talrijke kleurenfoto's.

Uitgeverij Boom, i.s.m. Stichting Nederlandse Plantentuinen

Dit boek is (in België) te bestellen bij :

Firma Denis, Sterckshoflei 28-30, 2100 Deurne (Antwerpen)

Prijs : 1190 F (tot 1 augustus, daarna : 1390 F).

Hilde MORTIER
Leiepark 7, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Thee

Gebruik bij griep en verkoudheid.

Aan de gebruikelijke thee kan men één tot twee blaadjes verse of droge salie toevoegen.

Kruidenthee

Een vijftal kamille bloempjes, twee blaadjes salie, een vijftal gedroogde bloempjes van klein hoefblad, het sap van een halve citroen, 1 koffielepeltje in een theepot doen.

Hier voegt men een liter kokend water aan toe, men laat enkele minuten trekken. Deze thee kan men warm of koud drinken.

Deegwaren - een halve kilo

We maken deegwaren klaar en houden ze warm. We smelten boter (100 tot 150 g). We knippen een tiental verse, of verkrumelen een tiental gedroogde salieblaadjes en voegen dit toe aan de gesmolten boter en laten eventjes stoven. We overgieten de deegwaren met deze boter, of brengen deze boter op tafel. Presenteren met gemalen parmezaanse kaas.

Cordon bleu met salie

Per persoon 1 enveloppe varkensvlees, kalkoen fit of kalfsvlees, 1 snee gerookte ham, 1 blad salie.

We vullen de enveloppe met de snee ham en 1 blad salie. We bakken de enveloppen met boter, en kruiden met peper en zout.

Opdienem met gekookte aardappelen en wortelen (1 kg voor 4 personen). Wortelen in dobbelsteentjes snijden en volgens eigen recept bereiden.

Wortelen met honing en munt

Sjalot fijn snijden en voegen dit bij de gesneden wortelen. Bijna laten gaar worden in microgolfoven. Dan voegen we er een eetlepel honing en een tiental blaadjes fijngesneden munt aan toe en laten nog minuten verder gaar worden in microgolfoven.

Ferdinand COBBAUT
Willy Maststraat 51, 9032 Wondelgem

Zoals naar jaarlijkse gewoonte, en in wat stilaan als een duidelijke traditie mag worden aangeduid, zal de Plantentuin ook dit jaar gedurende de Gentse Feesten haar poorten wijd openzetten. Een aantal gidsen van de Vrienden van de Plantentuin zullen de bezoekers gratis rondleidingen aanbieden, de gewone algemene rondleiding voor nieuwe bezoekers, en enkele tematische rondleidingen voor de kenners of meer georiënteerde bezoekers. En opnieuw zal de Plantentuin haar drie grote kassen nachtelijk laten bezoeken. Voor een beschrijving van die onbeschrijflijke sfeer wordt u verwezen naar het artikel over Royale Victoria in het laatste nummer van onze vorige jaargang.

Zondag 16 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Maandag 17 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Dinsdag 18 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Temawandeling : Flora diabolica, met Chris De Permentier

Woensdag 19 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Donderdag 20 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Temawandeling : Bijbelse planten, met Chris de Permentier

Vrijdag 21 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Zaterdag 22 juli & zondag 23 juli

Rondleidingen om 10 u & 14.30 u.

Serrecomplex nachtelijk open van 21-23 u.

Affiches

Op de laatste Algemene Vergadering heeft de hortulanus de vraag gesteld of onze talrijke leden zouden kunnen meewerken aan de verspreiding van affiches voor tentoonstellingen in de Plantentuin.

Als u hieraan wil en kan meewerken, stuurt u aub een kort berichtje naar Ing. K. Otten, Plantentuin, Ledeganckstraat 35, 9000 Gent, met uw naam, adres, telefoonnummer, en kort op welke wijze u kan meehelpen aan deze verspreiding.

Vrijwilligers gezocht

Het Bestuur van de Plantentuin zoekt een aantal vrijwilligers, die willen instaan voor het openhouden van de Plantentuin op zaterdag- of zondag(na)middag, van 14 tot 17 u, gedurende een proefperiode (we denken aan de maanden juli, augustus, of september).

Hun taak bestaat uit het openen en sluiten van het hekken, naast een duidelijke aanwezigheid in de tuin en serres.

Leden die interesse vertonen voor deze taak, kunnen contact opnemen met de hortulanus, Ing. K. Otten (09 - 264 5073).

Het ligt in de bedoeling om ploegen van 2 personen te vormen, daarom : als u samen met iemand anders in onze tuin wil komen aanwezig zijn, graag een seintje. We zullen u hiervoor bijzonder dankbaar zijn.

Delikatessen

In het aankondigingsbord in de Plantentuin zijn de intussen bekend geworden "Blikvangers" vervangen door "Delikatessen", waarbij de ligging van de wat minder opvallende schoonheden voor u op het plan worden aangeduid. Voor fijnproevers !

Stripverhaal gezocht

Uw redakteur heeft enige tijd geleden een (mooi) stripverhaal (dat zich afspeelt om en rond de botanische tuin van Genève) uitgeleend aan een nu niet meer bekend persoon (vergeten te noteren, jawel), vermoedelijk aan een van onze leden.

Kan deze persoon dit boek aub terugbezorgen aan de rechtmatige en wanhopig wordende eigenaar...

Bloeiende Agave's

In onze sukkulentenkas zijn in de voorbije maanden twee Agave-soorten spectaculair tot bloei gekomen.

Agave attenuata, met een meters lang, overgebogen bloemgestel, waarop duizenden bloemen (nu helemaal uitgebloeid, maar nog herkenbaar met de gebogen bloeias).

Agave sisalana, die de duidelijke neiging had om met de top van haar bloeias het dak van de serre te doorboren. We hebben dit verhinderd door de stoutmoedige top af te zagen, en de enkele overgebleven zijtakken hebben zich ongestoord (onder het dak) kunnen ontwikkelen.

Onze Plantentuin wordt 200 jaar

Hierbij nogmaals een warme oproep aan onze leden, om hun oude foto's en andere dokumentatie voor deze gelegenheid (te vieren over 1996-1997) ter inzage te bezorgen aan het Bestuur van de Plantentuin.

Internationale opentuin-dagen

Tijdens het Pinksterweekend en op 8-9 juli houden 13 tuinen in het N van Oost-Vlaanderen en in Zeeuws-Vlaanderen opnieuw opentuin-dagen.

Een beschrijving van de tuinen en de te volgen route kan u bekomen door opsturen van een aan uzelf geadresseerde en voldoende gefrankeerde omslag naar Mevr. Athy Kayser-Maas, Voorthoekstraat 57, 9190 Stekene.

Cactus- en vetplantententoonstelling

Van een van onze leden krijgen we volgende mededeling (die misschien nog op tijd verschijnt) :

Tijdens de Kollefeesten wordt in de Rijksbasisschool, Eeklostraat 121, Mariakerke een tentoonstelling van cactussen en vetplanten georganiseerd door de vereniging Lophophora.

Zaterdag 3 juni : 14-18 u

Zondag 4 juni : 10-18 u

Maandag 5 juni : 10-18 u

De ingangsprijs bedraagt 30 F, een gezinskaart kost 100 F.

Adres gezocht

Bij de verzending van het vorige nummer is een exemplaar teruggekeerd, met de melding "woont niet meer op het aangeduide adres". Als u deze persoon kent, wil u dan aub het nieuwe adres meedelen.

Mevr. D. Monville, Keistraat 161, 9840 De Pinte.

De

VRIENDEN van de PLANTENTUIN

GENT

driemaandelijks tijdschrift
veertiende jaargang
nr. 2 juni 1995
ISSN 0777 - 8821

Redactie :
Paul Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent (telefoon : 09 - 264 5055)

Aan dit nummer hebben meegewerkt :
Konraad Camelbeke, Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt,
Inge Decuypere, Peter Dewulf, Roger Laureyns, Henk Leyseele, Marc
Libert, Hilde Mortier, Karel Otten, Bernard Symoens, Prof. Van der
Veken.

Onze welgemeende beste dank gaat ook uit naar Pascale De Smet en
Christelle VanKerchove voor het verzorgde tikwerk, en naar
Ferdinand Cobbaut, Gilberte Comhaire-Neyt, Jan Lenaerts, Dirk
Rosseel, Adelin Van Heuverswijn en André & Denise Wille-Dhaese
voor de plooi-, kleef-, sorteer-, en transportactiviteiten, die het
verschijnen van dit nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 1995.

Overname van artikels is alleen mogelijk mits en ná schriftelijke
toestemming van de redakteur.

Lidgeld 1995

U kan uw bijdrage overschrijven op rekening 001 - 1192154 - 03 van
De Vrienden van de Plantentuin Gent, met de vermelding : lid 1995
(**en graag naam + adres van het lid !**).

Gewoon lid : 300 BF

Beschermid : 500 BF

Steunlid : 1000 BF

De
VRIENDEN van de PLANTENTUIN
GENT

driemaandelijks tijdschrift
veertiende jaargang
nr. 2 juni 1995
ISSN 0777 - 8821

verantwoordelijke uitgever :
Paul Goetghebeur
Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09 - 264 5055

afgiftekantoor
LEDEBERG 1